

Інтерв'ю з Євгенією Андріївною Батик

Інтерв'юери: Марчук Галина Степанівна, Лабан Мирослава

Респондент: Батик Євгенія Андріївна, 1942 р.н.

Дата і місце: 1 травня 2014 р., с. Озютичі Локачинського р-ну, Волинської обл.

Транскрипт інтерв'ю: Галина Марчук

Г.С. Марчук (далі – Г.М.): Ви сестра Розалії Андріївни і жили на хуторі?

Є.А. Батик (далі – Є.Б.): Я молодша сестра. В Озютичах в нас були тітки, мамині сестри. Ми з хутора ходили в село до школи. То і я пам'ятаю, як ми з Рузою (Розалія) пробігали біля того рову. Так боялися тих закопаних там побитих євреїв.

Г.М.: Може що про циганів знаєте?

Є.Б.: Я любила бігати в селі, не дуже хотілося вертатися. Дома, на хуторі ми жили одні, то не було з ким бавитися. Я любила ночувати в тіток. Любила дуже всякі байки. Цигани на хутір не заходили. Якось стояли табором під Озютичами. Там біля річки був луг. Ми пасли там корів. Там був табір. В них була така стара циганка. Все сиділа і курила файку (люльку – Г.М.)

М. Лабан: (далі – М.Л.) І Ви близько підходили до табору?

Є.Б.: В день нікого не було. Йшли гадати, ковальство спродувати. Тільки та циганка і коваль були. Ми раз пасли корови близько. Сіли їсти. Що там було в торбинках, кусничок хліба, яблуко, якась цибулинка. Время то було яке. По війні, їсти не було вдосталь. Та старуха кличе мене, каже, що розкаже казку. Хоче кусочок хліба. Я страх любила казки. Страшні. Зимою заметуть сніги. Зі школи до хутора ніяк. То ми залишалися: то в одної, то в другої тітки. Позалазимо на піч на ніч. А я тоді ті казки плету своїм дворідним сестрам. Чим по страшніше. Вони зі страху ревуть, тітка сварить. А мені весело. То я йду до тої циганки. Цікаво і страшно. Дітиська кричать: заморозить. Я таки йду з кусничком хліба. Садить біля себе, смочке той хлібчик. Зубів може не мала. Каже казку:

«Жила в озері якась русалка чи кікімора, зелена, патлата, цицьки до колін, тіло якимось лахміттям прикрите. Мала вона дочку маленьку. Та дочка завжди чогось плакала, плакала. Недалеко озера була хата і там мужичка то же мала мале дитинча. От та кікімора стала підглядати в вікно. Спить в мужички дитина, та й спить собі. Кікімора до хати шусть, поміняла дітей. Мужичка наварила їсти, пішла поратися до худоби. Зайшла в хату – дитина спить, а горшки геть чисто порожні. Здивувалася. На другий день те саме. І так кілька днів. Горшки аж повилизувані, а дітисько спить. Радять їй сусідки, що зробити. То вона так і зробила. Засмажила тому дитю жабу, сховала аж на припічку, сама підглядає. Те дітисько вилізло з колиски. Шукає їсти. Нема. Аж побачило пательню (сковорода – Г.М.). Лізе так, дереться до пательні. Взяло ту жабу за лапу, роздивляється, приповідає:

- Тюра, не тюра, каця – не каця, тьху – то зеба – і давай ревіти.

(кура, не кура, качка – не качка, тьху – то жаба – Г.М.).

Жінка вискочила, драпача в руки (стертий березовий віник – Г.М.) і давай те дітисько бити. На той репет прилетіла кікімора і як крикне до мужички: «Давай душу!».

Ой, як то стара циганка крикнула мені над вухом, я так з ляку заверещала і драла від неї. Чим то закінчилася та казка і до тепер не знаю. Більше не хтіла циганських байок слухати.

М.Л.: Більше Ви нічого не пригадаєте? Може хто Вам говорив про розстріл циганів?

Є.Б.: Про циганів не чула. Про розстріляних озютицьких євреїв мало знаю. Вам сестра казала вже. Говорили, що спаслася одна дівчина-єврейка. Вона так як би жила потім в Росії. Колись була в Озютичах, щоб взнати за родину. Вони там всі в тому рові. Я працювала в Луцьку, то один чоловік казав. Ми разом робили, він був багато старший. В Луцьку було гетто. То ті євреї рвали дрів і втікали. Німці по них стріляли.

Г. М.: Як прізвище того чоловіка і що він ще говорив?

Є.Б.: То так давно було. Якович його кликали. Фамілію щось забула. Трохи так запам'ятала. Казав, що євреї кругом покійно приймали свою смерть. А Луцькі то навіть якусь зброю чи вибухівку мали. Налякали німців добре.